

Li kieku ma kienx il-keib.

Meta gie f'sessih u beda jahseb, huwa gieb quddiem għajnejh kemm kienet kerha l-qagħda tiegħu. Waħdu, imbiegħed u maqtugħ minn kull post timdini, kien jisthajlu qiegħed f'dinja oħra. Mhux għalih, issa, kienu jgħannu iżjed l-għasafar u jhaddru iżjed l-għelieqi; mhux għalih kienet titla' u tinzel iżjed ix-xemx. Kull ma kellu jisma' kienu l-ħsejjes tar-riħ li jrid ikisser u jtajjar kollox; u kull ma kellu jara kien is-silg niezel dejjem biex jgħatti kollox abjad. Għaliex ma mietx hu wkoll ma' sħabu!

Sa ftit qabel, dan ir-raġel għadu mhux imdaħħal fiż-żmien, mibni b'saffejn, liebes libsa tal-gıld, kien iħossu bniedem ieħor. Hu kien qed jittajjar f'ajruplan ma' żewgħt iħbieb tiegħu. Il-ħsieb tagħhom kien li jaslu qrib il-Pol Arktiku u hemm jinżlu jagħmlu tfittix xjentifiku, li jekk kien johroġ tajjeb kien jiksbihom isem kbir. Jaħasra kienu għoddhom waslu fejn xtaqu, mita l-ajruplan haħab ma' quċċata ta' muntanja. Instemgħet tfaqqiegħa. L-ajruplan waqa' u qabad. Mit-tlieta min-nies baqa' biss ħaj Tom Irking, u mill-klieb li kellhom magħhom biex jgħinuhom f'xogħolhom ħeles biss il-keib li hu kien gieb miegħu —keib tad-dib daqsieħ, iżda fl-istess ħin mans-daqs ħaruf.

Tom ħaseb biex jgħbor dak li kien ta' siwi mill-fdal ta' l-ajruplan. Barra minn xi proviżjonijiet, sħab ukoll inċrajjiet, għodda u dan. B'dawn ta' l-aħħar beda jtella' tinda biex ikollu fejn jistkenn. Imma, bejn haġa u oħra, jkun kull darba sa jħalli kollox. Il-lajma u l-baħħ tal-post dejjem lewn wieħed abjad, dejjem haġa waħda bajda quddiem għajnejh, dejjem ħemda ma taqta' xejn kienu sejr in jixorbulu saħħtu. It-tama biss żammitu; it-tama li tinbagħatlu l-għajnuna u jkun jista' jmur qalb il-familja tiegħu. Min jaf x'kienu qegħdin iġħidu għalih martu, uliedu! Min jaf ħbiebu ftakrux fih! Kemm xtâq jarga' jarahom!

Iżjed ma kellux ma' min jitkellem, iżda xtâq li kellu ma' min iġħid kelma, ma' min jiftaħ qalbu. Iżjed ma kellu bżonn min idur bih, iżjed ma sħbx min jagħtih daqqa t'id. Igħajjat, isejjah! Min kien jisimghu? In-nies kienu kollha bogħod minnu mijiet ta' mili, u l-għajta tiegħu kienet malajr tinbala' f'dak il-wisa' u malajr tinfena f'dak ir-riħ. Karba rqiq, bla saħħa, kienet toħroġ minn qalbu. Ftit wara, karba oħra kienet tinstama' karba ħoxna u qawwija tal-keib. Dan kien donnu jaf fiex kienu jinsabu, x'kien għaddej minn ras sidu. Il-ħin kollu ma' ġenbu, kien isaħħnu b'nifsu, u issa jitle' miegħu, issa jgħebbidlu ħwejjġu, kien iderrilu mhux ftit. Alla ħares ma kienx dak il-keib li kien iżomm ftit tal-ħajja, għax kieku ħadd ma kien ineħħi minn ras Tom li hu ma kienx qed joħlom, u li hu ma kienx għajr ħolma.

Minn xi daqqiet dawn il-ħsibijiet kienu jagħilbuh għal kollox. Mohħu kien bħal jingħalaq. Kemm-il-darba f'ħajtu kien ra u sama' hwejjeġ bħal dawk! It-tvenvin tar-riħ ma kien jieqaf xejn. Šħab abjad qisu magħqud kien isaqqaf kullimkien. Kultant il-muntanji tas-silġ kienu jinfirdu waħda mill-oħra b'ħoss li jġieghlek taħseb li l-art qiegħda tixpakka. Kollox jidher imdennes; qatt sema kaħlani; qatt xemx ċara; qatt ajru safi! Il-ksieħ, imbagħad, tista' taqtgħu. Dak ksieħ! Il-gilda ta' Tom kienet saret singi singi tad-demm. Xofftejh kienu nteffu. It-truf ta' jdejb ġie li ma kienx iħosshom u biex iġibhom kien jogħrokhom bis-silġ stess. Hekk ukoll kien jagħmel għal xfar għajnejh mita kienu jeħlu ma' xulxin. Xi tbatija! Xi dwejjaq!

Tom beda jithasseb jekk qatt kinetx sejra tinbghatlu għajnuna. Diġa kien ilu bosta jiem fl-Antartiku. Ma' dan kollu ma kellux jistenna li min imur ifittxu sejjer isibu kif ġieb u laħaq. Hemm mhux biss talli ma jinsabux triqat u talli l-bjuda tas-silġ tgħammixlek għajnejk u ma tħallikx tagħraf sewwa ħaġa minn oħra, iżda, minn fuq, imħabba li l-wieċ hu kollu telgħa f'telgħa u għolja f'għolja, il-medda tal-vista hi mqassra u l-mixi hu iebes bla tariff. Min jaf kemm kienet ser iddūm ma tasal l-għajnuna! Kellu bżonn qabel ma din tasal, il-provizjon ikun għadu ma ntemmx. X'jagħmel biex ma jaħlix? Bil-ġuħ ma satāx iġħaddi. L-aħjar kien li joqtol lill-kelb. Ma kienx hemm trieq oħra. Biex iħalli l-kelb bil-ġuħ, barra milli kienet tkun kefrija, l-annimal kellu mnejn jagħdab u jħebb għalih. Biex jibqa' jitma' lill-kelb, kien ikun qed inaqas mit-tama li jista' jsalva. Fid-dagħdiegħa li kien, ried joqtol. Sejjaħlu. Il-kelb qām minn fejn kien mimdud, ferfer denbu, resaq fejn sidu, tela' miegħu, għamillu rasu ma' rasu u lagħaqlu wieċu. Tom instamat. Wara ftit beda jifraħ u jzriegħel bil-kelb.

"Ma jistax ikun li noqtlu" qal waħdu. "Kont tħabadt tant biex rabbejtu! Għadni niftakru daqsxejn ta' ġeru nissabbar nisqih il-ħalib. Kemm kien iferrahna bil-qbiż, bil-ġiri, u bl-għajjat tiegħu. U issa mmur noqtlu! Qatt ma jista' jkun li ninsa x'għamel għalija. Hu kien raddli l-ferħ u l-hena li kienu armajn mietu minn qalbi. Hu kien salvati l binti minn ħalq il-mewt."

Il-ħsebijiet ta' Tom raġġu lura sentejn. Hu ġieb quddiemu l' bintu ta' ftit snin tferfer dirgħajha u twerzaq f'baħar imqalleb. Nies kienu ngabru qatigħ fuq ix-xatt, iżda kullħadd beza' jaqbeż għaliha. Tefgħulha ħbula, injam: kollu għalxejn. Sa jħalluha tegħreq? Čuff... xi ħadd intefa' fl-ilma. Min hu dak? Kien il-kelb li ma' l-ewwel għajta li sama' nduna li kienet ta' sidtu ż-żgħira, u mingħajr ma ħela lanqas ħin wieħed, qabeż fil-baħar. Kullħadd sar għajnejn. Kullħadd immuta. Il-kelb wasal hdejn it-tifla. Wara li dar magħha xi darbtejn, b'ħalqu

gabilha hwejjigħa fuq wara, rasshom tajjed bejn snien, u fil-waqt li b'rasu refagħha kemm seta' mill-ilma, qabad miexi biha. Izjed, izjed ried jimxi; imma, jaħasra, l-mewg' kien qieghed itellfu mhux ftit. Darba kien għoddu laħaq l-art mita, b'xorti ħażina, l-baħar ħadu lura. Jegħja? Jaqta' qalbu? Daqsxejn ieħor... daqsxejn ieħor... sa fl-aħħar il-kelb qabad l-art. Dak in-nhar kien jum ieħor ta' twelid għal dik it-tifla. Kemm ferħu biha niesha, kemm żegħlu biha, kemm bisuha! X'hena fid-dar! anqas lill-kelb ma nsew. Kullhadd taptaplu fuq dahru; kullhadd mellsu.

Tom xtáq baqa' mitluf f'dawk il-ħsebijiet, iżda t-tvenvin tar-riħ u l-bard malajr gibuh wiċċ-imb-wiċċ mal-ħajja li kien fiha—ħajja mimlija tigrib u taqtigħ il-qalb. X'differenza mid-dar li kellu għal dik fejn kien qieghed issa. Fejnha t-tbissima ħelwa ta' martu; fejnu d-daħk ferriehi ta' uliedi? Hemm ma kellux imxettel ward li jaqsmek bir-riħa u lanqas għasafar fil-gaġeġ li jgħaxxqok bil-għana. X'xorti kbira jkollu jekk jargá' jara daru!

It-tama ma kinetx għadha ħallietu. Kellu f'rasu li ħbiebu jieħdu ħsiebu. Tom ma nesieħ li dawn kienu wiegħdu lilu u lil sħabu li huma kienu dejjem lesti biex ighinuhom f'każ li kienet tinqalagħlhom xi ħaġa. In-nuqqas ta' ħbarijiet minn għandu u minn għand sħabu ma setáx ma ħassebhomx. Ħbiebu kienu jafu minn fejn kellu jgħaddi bl-ajruplan ma' sħabu, għalhekk setgħu iżjed isibuh. L-aġħar kien, jekk qatt għal xi raġuni jew oħra kienu jitwáhħru ma jaslu aktar milli kien idúm iservih il-provizjon. X'jagħmel bla ikel? "Kemm jien ibleh", ħaseb bejnu u bejn ruħu, "tigini ħniena minn kelb u ma tiginix ħniena minni n-nifsi u minn uliedi. Fuq min jaqgħu jekk nonqos jien? Żewġt iħluq huma wisq għall-ikel li baqa'. Jekk nibqgħu jiena u l-kelb għandna għal jumejn oħra biss. X'jiswa, imbagħad, jekk tlitt ijiem wara tilħaq l-għajjnuna? Jien inkun diġa mitt bil-guħ. Trierq waħda biss hemm biex intawwal it-tama....."

Qabad sikkina f'idu. Hares sewwa lejha bid-daħka, bħal mita t-tabib quddiem il-mejda ta' l-operazzjoni jaqbad f'idu x-xafra, ferħan li dik sejra tkun għati ta' ħajja. Saffar lill-kelb. Minnufih dan kien fejnu iżda din id-darba, minn flok li bħal qabel tela' miegħu, qagħad rasu lisfel sieket sieket, bħallikieku kien qed jistenna d-daqqa. Tom qies b'għajnejh fejn ser jagħti bis-sikkina; għolla driegħu; ra s-sikkina nieżla, nieżla... u raha ittir. Għajnejh ma tharrkux minn kif kienu fl-aħħar. Dámu hekk is-sekondi. Dehra għariba laqtitu. Hu ra l-kelb jithabat f'baħar qawwi iżomm xi ħaġa f'ħalqu li ma setáx jagħraf ma' l-ewwel x'kienet. Wara ftit induna li kienet tarbija—t-tifla ż-żgħira tiegħu stess. Raha mbikkma, mikduda, tielgħa u nieżla mal-mewg'. Nifsu ħassu jinqata'. Riglejħ ħasshom jirtogħdu. Mitluc u għajjen mar jistrieħ qalb iċ-ċraret u l-ixkejjer li kellu.

L-ghada Tom sebaħ aktar għajjen u mikdud. Il-mewt kien iħossha miegħu. Kien jismagħha tgħajjatlu. Leħenħa kien irieghed it-tinda u jibqa' sejjer jokrob u jingħi sa fuq il-muntanji u sa ġol-widien. B'dan kollu ma satax jehles minħa. Tqanzaħ jiekol ħafna biex jikseb is-saħħa, iżda aktar ma kien jiekol aktar kien qed ikun ixejjen it-tama li jsalva, għax aktar kien jaħli malajr il-proviżjon ta' l-ikel. Id-disperazzjoni ħafnitu. Għajnejh xegħlu; idejh issammru; snienu theżżu. B'wiċċu kollu leħja, xagħaru mġanfied, ħwejjġu jzommu fuqu ma tafx kif, kien jidher tal-biża'. Beda jdur mal-kamra. Iggennen?!

Wara li qabad sikkina u rħieħa, ħareġ pistola minn taħt il-ħwejjeg li kien joqrod fuqhom. Kien sejjer jinqatel? Ĥsiebu kien ieħor. Ried joqtol lill-kelb.

Din id-darba ħadd u xejn ma kien sejjer ibiddillu fehemtu. Kien barra minnu n-nifsu. Lill-kelb kien jistħajlu għadu qalil qed iheddu bil-mewt. Aktar ma joqtol malajr, aħjar. Għajjatlu għal darba, tnejn, tliet darbiet. Il-kelb baqa' fejn kien ħdejn il-bieb, iebes fuq riġlejh, iħares il barra b'għonqu miġbud u b'widnejh wegfin. Għar-raba' darba raġa' għajjatlu. Il-kelb qabad jitharrek; dawwar kemm-kemm rasu lejn sidu; raġa' dawwarha lejn il-bieb, ġibed għonqu kemm seta', u..... f'daqqa waħda telaq b'ġirja kbira l barra.

Tom ħassu mibluġħ. Qatt f'ħajtu ma kien jaf li xi darba l-kelb ma samāx minnu. Fejn mar? Tom taħ li jidħak bħal wieħed belħieni. Kien ħeles ħafif mill-kelb; jekk ma kel-lux jarġa' jiġi! Stenna bil-pistola f'idu għal li jista' jkun. Għadda ħafna ħin u l-kelb kien għadu ma raġax lura. Qabeż minn x'imkien, intilef, x'sar minnu? Tom ħareġ barra t-tinda biex jara kienx jidher.

Fejn it-tinda ma kienx. Ftit il bogħod. kien jintlemaħ jik-ser il-bjuda sarbut iswed. Kien qieghed jara tajjeb? Mhux l-ewwel darba li għajnejh kienu qarrquħ imħabba r-rifless tad-dawl tax-xemx fuq is-silġ. F'daqqa waħda s-sarbut ma baqāx jidher. Tom għorok għajnejh. Mita raġa' ħares, raġa' ra s-sarbut u, b'għageb tiegħu, rah jiċċaqlaq. Żamm għajnejh fuqu. Rah joqrob lejħ; rah jikber. Sa fl-aħħar għaraf li kienu klieb mixjin wieħed wara l-ieħor bi slitta warajhom. Ra wkoll kelb minnhom jaqta' waħdu quddiem għan-naħa tat-tinda. Kien il-kelb tiegħu.

Qalbu bdiet tħabbat donħa sejra tinqasam. L-għajjnuna kienet waslet. Ĥbiebu ma kenux insewh.

"Intom ridtu tkunu biex ħlistuni minn ħalq il-mewt", qalilhom darba mita kienu miġburin fuq il-ġifen li kien sejjer bihom lejn art twelidhom.

“Mhux aħna weħidna,” qabeż wieħed. Mingħajr il-kelb tiegħek ma konniex insibuk. Aħna konna qtajna qalbna infittxuk. Diġa konna ftehemna li għandna mmorru lura, iżda meta rajna l-kelb tiegħek qawwejna qalbna. Imxejna warajh, bil-ħsieb li jeħodna fejnek. Ma konniex tqarraqna. Xi ġralek?..

Id-dmugħ kien qed iġelben minn għajnejn Tom. Kien intebaħ għaliex il-kelb kien telqu. X'kien isir minnu li kieku qatlu?